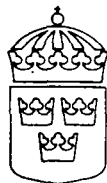

Riksdagens protokoll

1989/90:1–2

Protokoll
1989/90:1

Tisdagen den 3 oktober

Kl. 11.00–11.16

1 § Välkomstord

TALMANNEN:

Herr ålderspresident! Ärade ledamöter! Jag hälsar er alla välkomna till det första sammanträdet vid 1989/90 års riksmöte. Jag hoppas att ni alla har haft några sköna lediga veckor under denna mycket vackra sommar. Jag hoppas också att utskottens resor har varit bra och givande.

När vi skildes åt i juni tackade jag fyra avgående ledamöter för deras fina och plikttrogna arbete. Ytterligare en ledamot kommer nu att lämna riksdagen för annan verksamhet i samhällets tjänst. Arne Gadd har tillhört vår riksdag i 20 år. Han har på ett mycket skickligt och hängivet sätt utfört sitt arbete här i riksdagen, och vi tackar honom för hans fina insatser.

Jag har glädjen att få hälsa välkomna fyra nya och nygamla ledamöter som i dag har tagit plats i kammaren. Margitta Edgren för Fyrstads-kretsen och Margareta Gard för Kopparbergs län har varit med tidigare. Jan-Olof Ragnarsson för Västmanlands län och Bengt Hurtig för Norrbottens län sitter här nu för första gången. Ni är alla fyra varmt välkomna till det viktiga och ansvarsfulla arbetet som ledamöter av Sveriges riksdag.

Vi har ett arbetsår framför oss med många stora och viktiga, men också svåra, frågor. Det ställer stora krav på oss, på arbetet i utskotten och på arbetet här i kammaren. Redan i morgon äger riksmötets första partiledardebatt rum, och jag hoppas att många ledamöter då kommer att vara närvarande i kammaren. Nästa tisdag äger den första frågestunden rum enligt den nya modellen med två talarstolar. Dagen efter startar den allmänpolitiska debatten, som jag hoppas att många ledamöter med liv och engagemang skall delta i. Det är vidare min förhoppning att regeringen flitigt i höst skall använda torsdagens informationsstund för att inför riksdagen redovisa viktigare beslut och ställningstaganden.

Med dessa välkomstord förklarar jag sammanträdet för öppnat.

2 § Meddelande om kammarens arbete

TALMANNEN:

Jag får meddela att kammarsammanträdet på torsdag, med ändring av den utsända sammanträdesplanen, tar sin början kl. 14.30. Vid detta samman-

träde kommer statsrådet Lena Hjelm-Wallén att lämna information om stöd till Cambodja, Uganda, Bolivia och Polen. Vidare kommer statsrådet Anita Gradin att lämna information om EFTA/EG-samarbetet.

Såsom framgår av utsända handlingar infaller första frågestunden nästa tisdag kl. 14.30. Frågor till denna skall vara inlämnade senast kl. 10.00 på fredag.

Jag får också påminna om att anmälan till den allmänpolitiska debatten i nästa vecka skall göras senast nu på fredag kl. 12.00.

Slutligen vill jag redan nu varsla om att det vid arbetsplenum onsdagen den 25 oktober kan förekomma voteringar även på kvällen, eftersom påföljande vecka är sammanträdesfri.

3 § Avsägelse från uppdraget som riksdagsledamot

Talmannen meddelade att Arne Gadd anhållit att fr.o.m. den 4 oktober 1989 bli entledigad från uppdraget som riksdagsledamot.

Kammaren biföll denna framställning.

4 § Återkomster

Talmannen anmälde att *Mona Sahlin* och *Kjell Dahlström* återtagit sina platser i riksdagen.

5 § Ledigheter m.m.

Talmannen meddelade att *Kent Carlsson* (s) fr.o.m. i dag skulle tjänstgöra som ersättare för statsrådet Anita Gradin.

Vidare anmälde talmannen att Oskar Lindkvist, Barbro Evermo Palmerlund, Birgitta Rydle, Eva Goës, Lars Norberg, Anders Björck, Kjell Nilsson, Lars Hedfors, Ingrid Hasselström Nyvall, Doris Håvik, Kenth Skårvik, Kristina Svensson, Börje Hörnlund och Karin Israelsson beviljats ledighet från dagens sammanträde.

6 § Upprop

Företogs upprop av kammarens ledamöter.

7 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositionerna

1989/90:1 Ändring i lagen (1989:329) om en folk- och bostadsräkning år 1990

- 1989/90:2 Trafiknykterhetsbrotten m.m.
1989/90:3 Ändringar i betalningssäkringslagen
1989/90:4 Sjömanspensioneringen
1989/90:5 Godkännande av protokoll till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar rörande reglering av utsläppen av kväveoxider eller dessas gränsöverskridande flöden
1989/90:6 Förslag till ändringar i arbetsmiljölagen (1977:1160), sekretesslagen (1980:100), lagen (1982:80) om anställningsskydd m.m.

Redogörelse

- 1989/90:4 Nordiska rådets svenska delegations berättelse angående sin verksamhet sedan rådets trettiosjätte session t.o.m. trettiosjunde sessionen

8 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställts

den 6 september

1989/90:1 av *Carl Frick* (mp) till miljö- och energiministern om kärnkrafts-
avvecklingen m.m.:

Den hotade kärnkraftsavvecklingen

Kärnkraftsavvecklingen är åter i farozonen. Starka krafter är i rörelse för att försöka skjuta avvecklingen till en oviss framtid bortom år 2010 – i strid med riksdagsbeslut.

Kärnkraftsförespråkarna har formerat sig i en politiskt intressant gruppering bestående av moderata samlingspartiet, folkpartiet, de stora fackföreningarna inom LO samt storindustrin – kärnkraftsjuntan.

Juntan hävdar att Sverige skulle bli förlorat som industrination om kärnkraften avvecklas. Vår industri skulle inte få erforderliga mängder billig elkraft. Detta hot är enligt många inom juntan av samma allvarlighetsgrad som att Sverige inte skulle bli medlem av den gemensamma västeuropeiska marknaden – EG.

Den falska argumentationen

Kärnkraftsjuntan döljer sitt nit i avvecklingsfrågan bakom oron för koldioxidutsläpp och växthuseffekt. Inom juntan har man den bestämda uppfattningen att all avvecklad kärn-elkraft skall ersättas kilowattimme för kilowattimme. Enda alternativet till kärnkraft skulle då bli fossileldad kraft från olja, kol eller naturgas med stora koldioxidutsläpp som följd.

Kärnkraftsjuntan har aldrig föreslagit att koldioxidutsläppen skall kunna minskas t.ex. genom

sänkta farter på vägarna
att man stimulerar köp av små bensinsnåla fordon

Detta visar en del av falskheten i juntans agerande.

De vill få oss att glömma!

Kärnkraftsförespråkarna vill få oss att glömma varför vi i Sverige som enda land har fattat beslut att avveckla kärnkraften. Skälet till vårt beslut är att kärnkraften är farlig för oss och kommande generationer och att den är intimt bunden till kärnvapenhotet.

Avvecklingsbeslutet har en djup moralisk dimension. Det är ett av de få tillfällen då vi medvetet i en demokratisk process har valt bort en teknik på grund av dess potentiella faror för det levande nu och för hundratusentals år framöver.

Kärnkraftens farlighet har visats vid många tillfällen – de mest kända är de i Harrisburg i USA och Tjernobyl i Sovjetunionen. Runt Tjernobyl är stora områden så radioaktivt besmittade att de är obeboeliga de närmaste tusen åren. Det är svårt att tänka sig att vi skulle vilja utsätta Skåne och Sjämland för hotet att bli obeboeliga i tusen år.

Tjernobyl borde ha varit den sista varningen. Det är detta som juntan och alla de som propagerar för dess sak vill få oss att glömma. För dem är kärnkraft bara en fråga om pengar och kapital.

Myterna och sanningen !

Kärnkraftsavvecklingen har omgivits av myter. Den största myten är att vi minst måste ha de elkraftsmängder som vi har i dag. Utan en brant ökad tillgång i framtiden skulle Sverige inte kunna hävda sig internationellt, och vår höga levnadsstandard skulle hotas, säger reaktorkramarna.

Långa rader av utredningar – nu senast den av Vattenfall sponsrade och accepterade skriften *Electricity*, med professor Thomas B. Johansson som huvudförfattare visar att vi med användande av nu tillgänglig och känd teknik kan minska elanvändningen. Vi klarar då vår försörjning utan kärnkraft, utan ersättning med fossileldad elkraft och med skyddade nationalälvar. Vi måste få ett tillskott från biobränslen i storleksordningen 90 TWh per år. Detta klarar vi galant. Industrin kommer att få den elenergi som den kommer att behöva. Orsaken till att minskningen av elanvändningen inte har kommit i gång är att kärnkraften blockerar. Den rika tillgången till subventionerad kraft hämmar användning av energisnål teknik.

Skriften visar att det är en nationalekonomisk vinst att göra denna omläggning och att miljövinster bli mycket stora. Koldioxidutsläppen kommer att minska kraftigt.

Skriften *Electricity* visar att vi kan klara de mål som riksdagen har ställt upp för energi- och miljöpolitiken och samtidigt få en god försörjning med elkraft som matchar våra framtida behov.

Den psykologiska gåtan

Vi står inför den psykologiska gåtan att de krafter i samhället som säger sig stå för framtidsoptimism och tro på teknikens möjligheter fullkomligt sviker i energifrågan.

För dem gäller det att försvara det bestående i en gammal farlig energiframtagning.

För dem gäller det att inte använda modern nu tillgänglig teknik för att rädda oss från koldioxidhotet.

Ledande personer i det svenska samhället som i sina dagliga gärningar hyllar dynamik och förändringar har i denna fråga hamnat i en förstening, som de skulle fly från om de skulle drabbas av den. Denna mentala förstening hos ett ledande skikt i samhället är olycksbådande.

Bilismen, flyget och koldioxiden

Bilismen och det ökade flygandet står för de största svenska tillskotten av koldioxid till atmosfären. Därför måste också trafiken bidra kraftigt till att minska koldioxidutsläppen. För detta finns flera metoder, t.ex.:

- att bygga och sälja mindre och bensinsnålare fordon,
- att sänka de genomsnittliga farterna på vägarna,
- att främja jämn trafikrytm, på vägarna,
- att bygga ut den spårburna kollektivtrafiken och göra den attraktiv,
- att höja drivmedelskatterna så att miljökostnaderna kommer med i drivmedelspriset samt
- att skattebelägga flygbensinen.

De orimliga skatteförslagen

Skattesystemet är under omdaning. Redan rika skall gynnas av rejäla skattesänkningar genom sänkt marginalskatt. Räkningen skall betalas genom breddad moms och s.k. dynamiska effekter. De senare är inget annat än att tvinga de mindre bemedlade till mera och hårdare arbete för att de skall kunna klara sin ekonomi – det kallas också att öka arbetskraftsutbudet.

Breddad moms innebär att det nu finns en majoritet i riksdagen bestående av socialdemokraterna och folkpartiet, som vill införa moms och sänkta punktskatter på energi. Enligt momsutredningen – KIS – innebär detta att förbrukningen av elkraft och fossila bränslen kommer att öka. Från miljöpartiet de grönas sida har vi bestämt sagt ifrån att dessa förslag är orimliga, eftersom de strider mot riksdagens beslut att avveckla kärnkraften och att koldioxidutsläppen inte får lov att öka.

Från miljöpartiet de grönas sida har vi framhåvt att den bästa beskattningsmetoden för energi är att beskatta energiråvaran. Det leder till en strävan att hushålla. Denna beskattning måste sedan kompletteras med miljöskatter som avspeglar de samhällsekonomiska kostnaderna för energianvändningen. Först då kan energin prissättas på ett rimligt sätt och konsumenterna få de signaler de behöver för att kunna välja mest totalekonomiska

alternativ på energimarknaden. Hur en beskattning av energiråvara skall gå till har partiet redovisat i motion under den allmänna motionstiden.

Till yttermera visso har KIS-utredningen föreslagit moms på persontransporter. Det skulle enligt utredningen innebära kraftiga reduceringar av tågåkande och användningen av kollektiva transportmedel. En sådan skattebeläggning skulle leda till att vi får en ökad bilism och ännu mera utsläpp av koldioxid och försurande kväveoxider. Flygåkandet skulle knappast beröras av denna skattehöjning, eftersom merparten av passagerarna åker i tjänsten och därmed är kostnadsokänsliga. KIS-utredningens förslag strider uppenbart mot riksdagsbeslut i energi- och miljöfrågor.

KIS-utredningens majoritet har i all tysthet anslutit sig till kärnkraftsjuntan och dess önskemål för att styra mot en slösaktig energianvändning.

Solidariteten med det levande och med kommande generationer

Kärnkraftsjuntan har stor ekonomisk makt. För den internationella kärnkraftsindustrin är det av avgörande betydelse att den svenska utvecklingen kan förhindras eller skjutas upp. Ett fullföljande av riksdagens beslut skulle uppfattas som den slutliga signalen på att kärnkraften globalt är en parentes. Detta kan vara en förklaring till ointresset inom storindustrin för att använda nu känd och tillgänglig teknik för att minska energianvändningen.

Kärnkraftsanhängarna för därför en smutsig kampanj, där man medvetet förtiger de fakta, som finns om möjligheterna att förändra vår energiförbrukning i miljörimlig riktning. De vill försöka framstå som miljövänner när deras strävan är den motsatta. De är närmast besatta av tanken på den ständigt ökade materiella förbrukningen och blundar villigt för den omfattande miljöförstöring som denna politik medför.

Det är lätt att se att de moderata tankarna på den lilla solidariteten omfattas av kärnkraftsjuntan. Den lilla solidariteten innebär att solidaritet endast finns inom familjens snäva krets. Där utanför skall konkurrens råda.

Miljöpartiet de gröna kan inte acceptera detta inskränkta synsätt och hävdar att vi människor har ett mycket vidarse solidaritetsbegrepp, som inbegriper människor, som har det svårt i vårt land och annorstädes samt solidaritet med de ekologiska systemen och med kommande generationer.

Miljöpartiet de gröna hävdar

att riksdagens beslut att utveckla kärnkraften skall följas och att detta kan ske samtidigt som riksdagens beslut om minskade utsläpp av koldioxid från fossila bränslen kan klaras,

att de orörda nationalälvarna inte skall byggas ut,

att det därför inte finns någon anledning att leta efter och utvinna olja utanför Gotland i den redan allvarligt hotade Östersjön samt

att också bilismen och flyget skall ta sina delar av minskningen av koldioxidutsläppen.

1. Vad avser miljö- och energiministern att göra för att säkerställa att kärnkraftsutvecklingen kan komma i gång nu?
2. Vad avser miljö- och energiministern göra för att bryta kärnkraftsanhäng-

arnas faktiska informationsmonopol med falsk propaganda kring energi-frågor, kärnkraften och dess avveckling?

3. Vad avser miljö- och energiministern att göra för att vi skall få ett system för energi- och miljöbeskattning som gynnar hushållning och energieffektivisering samt användning av nu kända tekniker, så att kärnkraftsavvecklingen kan börja nu och vi samtidigt uppfyller målet att inte öka koldioxidutsläppen?
4. Vad avser miljö- och energiministern att göra för att se till att de onödiga och riskfyllda oljeborringarna utanför Gotland bringas att upphöra?
5. Vad avser miljö- och energiministern att göra för att få väg- och lufttrafiken att minska utsläppen av koldioxid?

den 13 september

1989/90:2 av *Carl Frick* (mp) till statsrådet Maj-Lis Lööv om behandlingen av utvisningsärenden rörande barn:

En trettonårig polsk grabb, Adam Kozlowski, har bott i tre år i Sverige. Han har anpassat sig väl i landet och har många vänner. Han har gjort sig känd i Danmark som filmskådespelare i filmen *Ung flykt*.

Han har tidigare hotats av utvisning till Polen men gick under jorden. Soprum blev hans bostad. En stråle av hopp kom när det meddelades att hans ärende skulle tas upp till förnyad behandling.

Hoppet släcktes. Utvisningsbeslutet står fast. Adam har enligt uppgift blivit djupt deprimerad och försökt ta sitt liv. Nu är han intagen på sjukhus.

Detta är en mänsklig tragedi. För tre månader sedan hade vi i riksdagen en upprivande debatt om den nya utlänningslagen. En av de stora frågorna var hur barn skulle behandlas.

Det är ovärdigt Sverige som kulturland att behandla ett barn på detta sätt.

Det är min förhoppning att kärlek och tanken om människovärde till slut skall vara vägledande inför ett förnyat beslut, som leder till att Adam får stanna där han vill vara.

Det är ju så att Sverige vill anpassa sig till EG bl.a. för att det innebär fri rörlighet för människor. Är detta bara något som skall förunnas de som bor inom Västeuropas gränser?

Jag vill fråga invandrarministern vad hon avser att göra för att komma till rätta med den grymhet som syns så tydligt i myndigheters agerande i behandlingen av Adam.

1989/90:3 av *Per Gahrton* (mp) till civilministern om förekomsten av åsiktsregistrering riktad mot freds- och miljörörelsen:

Uppgifter i Dagens Nyheter i dag om att säpo bedriver spioneri mot freds- och miljörörelsen bekräftar tyvärr de välgrundade misstankar i den riktningen som vi från miljöpartiet de grönas sida länge haft anledning att hysa.

Dess värre tycks regeringen i detta avseende ha vilsefört riksdagen. Den 18 april i år ställde jag i en interpellation bl.a. följande frågor:

- Är regeringen beredd att låta utreda om det finns något samband mellan åsiktsregistreringen av bl.a. miljöpartister och det faktum att en utsänd före-

trädare för socialdemokratiska partiet avslöjades under ett försök att samla in åsiktsmaterial om miljöpartiets kongressombud år 1988?

- Är regering beredd att låta utreda, givetvis utan avsteg från grundlagens regler om tryckfrihet, om det finns något samband mellan åsiktsregistreringen av bl.a. miljöpartister och den flod av detaljuppgifter om miljöpartiets riksdagskandidaters privata förhållanden som fick offentlighet under valrörelsens slutskede 1988?

I riksdagen den 16 maj valde statsrådet Bengt K Å Johansson att raljera i stället för att svara på frågorna. Han viftade bort dem med formuleringar av typen att frågorna var ett bevis för att "Per Gahrton överskattar sin egen betydelse". Det är uppenbart att statsrådet ville skapa intryck av att säpo-spioneri på freds- och miljörörelsen inte förekommer.

Nu visar Dagens Nyheters reportage att så är fallet. Både freds- och miljö-rörelsen är utsatta för säpo:s snokande. Eftersom miljöpartiet de gröna består av personer som är aktiva inom just freds- och miljö-rörelsen faller det sig naturligt att misstänka att säpo spionerar också på miljöpartiet.

Som bekant är jag en av de personer som Carl Lidbom har beställt fram en säpo-akt om. Statsrådet Johansson har visserligen i en artikel i Expressen under sommaren nästan bett om ursäkt för det obehag som jag vållats därav. Men därmed har han också i praktiken bekräftat att säpo faktiskt har sammanställt en akt om en av miljöpartiet de grönas riksdagsledamöter!

Mot denna bakgrund vill jag fråga:

1. Är de uppgifter som lämnas i Dagens Nyheter om säpo:s åsiktsspionage mot freds- och miljö-rörelsen riktiga?

2. Är statsrådet beredd att låta en särskild medborgarkommission med företrädare för samtliga riksdagspartier plus berörda demokratiska folkrörelser ta del av säpo:s register och se till att allt obehörigt åsiktsmaterial gallras ut och förstörs?

3. Har säpo eller någon annan hel- eller halvstatlig underrättelsorganisation bedrivit systematiskt spionage mot miljöpartiet de gröna, ja eller nej?

den 21 september

1989/90:4 av Anna Horn af Rantzien (mp) till statsministern om sträckningen av väg E 4 vid Haga Norra i Stockholm:

En fråga i detta ärende ställdes nyligen av Pär Granstedt (c) till kommunikationsministern. Det svar som gavs visar hur svårt det är att från ett departement få ett svar som sammanväger problemets alla delar. Jag vänder mig därför till statsministern för att få besked om hur mycket oersättliga miljö-, natur- och kulturvärden väger i jämförelse med ett vägbygge. Frågan berör förutom kommunikationsdepartementet även miljö- och energi-, bostads- och kulturdepartementen.

Ett bra alternativ till vägverkets plan har tagits fram, men det verkar som om kommunen har låst sig för den för många år sedan gjorda överenskommelsen med Solna kommun.

Utfarten från Stockholm norrut på E 4 är hårt trafikerad. Vid Haga Norra, där Råsundavägen ansluter och Hagaparken har sin norra ingång, finns tra-

fikljus. Långa köer bildas där vid rusningstid till förfång för människor och miljö.

Vägverket har projekterat en ombyggnad av korsningen som kommer att bli till obotlig skada. Hagaparken berövas ca 2 ha av sin mark. Huvudvägbanan, E 4, byggs upp och når vid Linvävartorpet upp till 3,5 m över marken vid vägkorsningen. Entrén till Haga Norra kommer att ske genom tunnlar under vägen – sammanlagt 70 m. Sikten från Solnahället skyms av höga vägramper där den täta trafiken drar fram. Vid den högsta punkten ligger terrängen öppen för insläpp av avgaser och buller mot Koppartälten, den stora ängen – ”pelousen” – och ner mot Brunnsvikens vatten. Vägverkets förslag antogs av Solna kommunstyrelse år 1986 trots att samtliga partier var tveksamma eller negativa till planen, som dessutom visat sig vara partisk och presenterad på ett dåligt ritat underlag. I en på 70-talet gjord nu bortglömd utredning om Brunnsvikenområdets framtid fastslog remissinstanserna att området skulle förbli orört.

År 1987 kom den nya naturresurslagen, som slår fast att markområden skall användas för det eller de ändamål som områdena är lämpade med hänsyn till deras beskaffenhet och så att nyttjandet medför en från allmän synpunkt långsiktig hushållning.

På båda sidor om E 4 finns enastående natur- och kulturmiljöer. På västra sidan utbreder sig Stockholms norra kyrkogård, som invigdes år 1827 av J.O. Wallin. Kyrkogårdens rätt till frid och helgd bör respekteras. På Solnas förslag till översiktsplan betecknas den som område av riksintresse.

På östra sidan gränsar Hagaparken direkt mot E 4 ända från de redan tidigare inflyttade Haga Södra grindar till det nu hotade området vid Haga Norra. Hagaparken är ett ovanligt lyckat, ja, för Sverige enastående exempel på en engelsk park med dess starka betoning av naturens eget värde. Säkertligen stiger detta värde – om det inte föröds av vår generation – för kommande generationer som kunskapskälla för bl.a. biologer och ekologer i samband med studier och forskning. Ett ytterligare värde ligger i att området ligger så nära universitetet och den botaniska trädgården.

När Piper anlade Hagaparken i slutet av 1700-talet skedde det enligt principen att människans uppgift var att hjälpa naturen att utveckla och visa sina behag efter sin egenart. Parken har alltjämt kvar mycket av grundläggarens idéer med fritt växande tallskog på höjderna, ädellövskog på sluttningarna och lindar runt ängarnas mjuka former. I stort sluttar hela parken från höjden vid Haga Norra ner till Brunnsvikens strand. Där njuter människor från när och fjärran av friluftsliv – läsning, matkorgar, sport och lek. Där får vi vila och estetiska upplevelser, allt lätt åtkomligt nära storstaden.

Solnas naturinvestering från år 1987 tillmäter parken mycket stort värde. I naturresurslagen från år 1987 stadgas i 2 kap. 6 §: ”Mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av områdenas naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- och kulturmiljön. Behovet av områden för friluftsliv i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.

Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturminnesvärden eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.”

Vid Haga Norra föreligger således en konflikt mellan skilda riksintressen, dels en jämnt flytande trafik med minsta möjliga avgas- och bullerspridning, dels bevarandet av ett parkområde av stort och mångsidigt värde.

Ny lösning finns!

Till vägverkets förslag finns nu ett alternativ: Trafiken på E4 sänks ner under marknivå medan avtagsvägen till Solna Centrum läggs på en bro i marknivå så som Solna kommuns ursprungliga egna önskan var. På detta sätt slipper gångtrafikanterna de 70 m långa tunnlarna och kan i stället korsa trafiken på en rak bro med fri sikt mot Hagaparkens grönska och infartens grindstugor som blickfång. Ännu en fördel vinnas genom att en betydligt mindre del av parkens trädridaer och grönytor förstörs.

Detta förslag kan ses som "en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt". Detta löser intressekonflikten och bör ges företräde vid val av modell. Om den snabba och ofta tunga trafiken på E4 går på en nedsänkt vägbana blir bullret över kyrkogården och Hagaparken mindre än från en upphöjd vägbana. Kanske måste dessutom ljudbarriärer anläggas som ytterligare minskar bullret.

Med stöd av ovanstående vill jag fråga statsministern:

1. Vilket bör väga tyngst vid bedömning av beslutsunderlaget, överenskomsten mellan kommunens styrelse och vägverket från 1986 eller naturresurslagen från 1987 och riksintresset för kulturminnesvärden?
2. Vilka hänsyn bör tas till eventuella kostnadsskillnader mellan olika förslag, då utgifterna, så som i detta fall, gäller en unik natur- och kulturtillgång som är älskad av många och ett riksintresse?
3. Kan regeringen bidra till att en opartisk utredning om det alternativa förslagens kostnader tas fram och jämförs med vägverkets förslag?

1989/90:5 av Carl Frick (mp) till jordbruksministern om rötslammet och dioxinerna:

Enligt tidningen Land – Lantbruk nr 36 av den 8 september 1989 säger professor Christoffer Rappe att vi bör vänta med att frikänna rötslammet till dess vi har alla fakta. I USA har man gjort en undersökning som visar att när oktaklordioxiner som finns i rötslam utsätts för solljus omvandlas de till tetraklordioxiner, som är de allra giftigaste dioxinerna. I dag har vi nya kunskaper om hur dioxiner som finns i marken tas upp av växterna. Det sker genom att dioxinet dunstar och tas upp av växternas blad enligt uppgift av professor Rappe i den citerade tidningsartikeln.

Dioxinernas farlighet är i dag känd och inte satt i fråga. WHO har satt upp gränsvärden för att reglera högsta acceptabla dagliga dos beräknat per kilogram kroppsvikt. De är fettlösliga och svårnedbrytbara varför de bioackumuleras. Bl.a. har mycket för höga halter uppmätts i modersmjölk.

När det nu är så att rötslamsdioxin på omtalat sätt kan tas upp av växterna måste den enda rimliga åtgärden vara att spridning av rötslam förbjuds generellt. Vi kan inte bara sitta och vänta på att forskningsresultat också skall

bekräftas i Sverige och sedan fatta beslut. Det vore djupt oansvarigt. Dispenser bör kunna ges till de reningsverk som bevisligen kan producera ett oskadligt rötslam.

Vi måste få ett fungerande program för att drastiskt minska våra avfallsmängder i samhället. Miljöpartiet de gröna har i motioner till riksdagen bl.a. föreslagit en återvinningslag, källsortering och slutna industriprocesser så att industrins processvatten återförs till dess vattenintag.

Enda sättet att åter kunna använda resursen rötslam måste vara att se till att de komponenter som bildar dioxiner inte förs till slammet eller dess utgångsmaterial.

Jag vill fråga Mats Hellström vad han har för avsikt att göra med anledning av de nya hotfulla uppgifterna om dioxinernas spridning från rötslamsbemängd jord till växterna.

1989/90:6 av *Oskar Lindkvist* (s) till bostadsministern om lägre bostadsbyggnadskostnader:

Under sommaren har vi nåtts av rapporter om mycket höga produktionskostnader för byggande av flerbostadshus, inte minst i storstadsregionerna. Produktionskostnaden per kvadratmeter i flerbostadshus var 8 810 kr. i hela landet under andra kvartalet 1989. I Storstockholms- och Göteborgsområdena var den över 9 000 kr. och i Malmöområdet nästan 9 000 kr. Att märka är att de nu redovisade siffrorna är genomsnittstal. I vissa läneärenden ligger produktionskostnaden ännu högre.

Ansökningarna om bostadslån avseende flerbostadshus är ungefär lika många första halvåret 1988 som första halvåret i år, men antalet lånebeslut första halvåret i år har minskat med 31 % jämfört med motsvarande period ett år tidigare. Detta innebär med största sannolikhet att ansökningarna i år många gånger har en kostnadsnivå som inte accepteras av lånemyndigheterna och att ansökningarna därför avslås eller omprövas av den sökande själv. Till det nu redovisade kan läggas att bostadsbrist nu råder i stora delar av landet och att näringslivet går för högtryck. Bl.a. på grund av bristen på bostäder har näringslivet på många orter svårt att rekrytera arbetskraft i tillräcklig omfattning. Lägg därtill att många ungdomar tidigt och i ganska stor omfattning flyttar hemifrån, inte sällan därför att de studerar på annan ort än hemorten. Vi har fortfarande en stor invandring, och i det sammanhanget efterfrågas också bostäder.

Nybyggandet har också under de senaste åren ökat starkt från en nivå om knappt 30 000 lägenheter per år för några år sedan till ca 55 000, vilket kan bli resultatet av det byggande som påbörjats i år. Detta är en relativ ökning som faktiskt är större än den som vi hade även under miljonprogrammets mest expansiva period.

Riksdag och regering har också på olika sätt under det senaste året vidtagit åtgärder för att öka nybyggandet av bostäder och hålla tillbaka lokalbyggandet. Åtgärder har även vidtagits för att omfördela resurser från ombyggnad till nybyggnad av bostäder.

Trots vidtagna åtgärder är alltså bostadsbristen besvärande, liksom kostnadsläget vid nyproduktion av bostäder. Ytterligare insatser kan behövas. Jag vill mot bakgrund av vad nu anförts fråga bostadsministern:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att öka nyproduktionen av bostäder till rimliga kostnader?

den 22 september

1989/90:7 av *Gullan Lindblad* (m) till socialministern om sjukvården:

Under den gångna sommaren har vårdkrisen debatterats flitigt i massmedia. Varje vecka har man kunnat läsa reportage om hur människor får stå i kö i årtal för att få vård, hur sjuka på grund av platsbrist skrivs ut från sjukhus utan någon som helst hjälp i hemmet och hur vårdpersonal "hoppas av" sitt yrke därför att de helt enkelt inte orkar fortsätta.

Särskilt har uppmärksammats en rapport från augusti 1989 om att alla lungsjuka som behöver syrgasapparater inte får dem trots att staten beviljat medel och trots att akutvård vid akuta andnödstillstånd visat sig dyrare. Den tröst Landstingsförbundets ordförande hade att ge de sjuka var att överklaga till hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd!

En annan uppseendeväckande artikel fanns i Dagens Nyheter den 14 september om att Karolinska sjukhuset skulle stoppa alla sina protesoperationer på grund av avsaknad av medel till proteser!

Många människor har ingen möjlighet att få en operation utförd inom rimlig tid trots att de lider av cancer och andra svårartade sjukdomar. Många ser som sin enda chans att betala för privatvård. De som inte har sparpengar måste låna för att få vård, trots att de betalat skatt i alla år. Detta är enligt min mening inte rimligt i ett "välfärdssamhälle".

Socialministern har engagerat sig i vårdfrågorna, bl.a. i en artikel i Dagens Nyheter den 10 september, där en del personalfrågor berörs, som är väl värda att diskutera. Socialministern verkar dock alltför uppgiven, när han säger att "det finns inget som garanterar medborgarna – bortsett från akutfallen – sjukvårdsservice inom en viss angiven tidpunkt. Så långt kan vi nog aldrig komma."

Vidare hävdar socialministern att problemet inte är minskad verksamhet utan att kraven på vissa operationer ökat. Ser man prestationerna i förhållande till kostnaderna framgår emellertid av olika rapporter att prestationerna minskat.

Svensk sjukvård befinner sig i kris på de flesta områden – en kris som tilltar i stället för att avmattas. Socialministern säger själv i sin artikel att det inte är pengar som behövs. Problemet är hur resurserna utnyttjas.

Socialministern har i flera sammanhang hävdat att det behövs en bättre *samordning mellan sjukvård och socialförsäkring*. Samtidigt har regeringen förklarat sig inte ens vilja diskutera det förslag om införande av en karensdag som framfördes av framträdande socialdemokrater, och som innebar att dessa resurser i stället borde gå till vården.

Samordningstanken vård-socialförsäkring ligger nära det moderata förslaget om en allmän obligatorisk sjukvårdsförsäkring som följer patienten.

Höstriksdagen skall behandla regeringens skrivelse i anledning av överenskommelsen om vissa ersättningar till sjukvårdshuvudmännen m.m. för år 1990. Det kan återigen konstateras att den s.k. Dagmarreformen *inte* på nå-

got sätt löst några vårdproblem. Tvärtom! Har regeringen dragit några slutsatser därav för framtiden?

I anledning av det anförda vill jag till socialministern ställa följande frågor:

Är det regeringens ambition att arbeta för att *var och en skall kunna få vård när vård behövs* utan att behöva stå i kö?

Vilka åtgärder har regeringen vidtagit eller ämnar regeringen vidta för att minska värdköerna?

Kan höstriksdagen förvänta sig förslag som *snabbt* leder till en förbättring av vårdsituationen i landet?

På vilket sätt avser socialministern åstadkomma en ökad samordning mellan sjukvård och socialförsäkring?

1989/90:8 av *Gullan Lindblad* (m) till socialministern om kostnadsökningen inom sjuk- och arbetsskadeförsäkringen:

Vid en interpellationsdebatt den 21 mars detta år beträffande kostnadsexplosionen inom sjuk- och arbetsskadeförsäkringarna hänvisade socialministern till en intern analys av frågan. När denna var klar skulle socialministern komma tillbaka med besked om åtgärder.

Det är nu hög tid att föreslå åtgärder för att hejda kostnadsexplosionen.

I riksförsäkringsverkets anslagsframställning uttrycks stor oro för den fortgående volymtillväxten inom sjuk- och arbetsskadeförsäkringarna. Sådan oro har de senare åren framkommit även i budgetpropositionerna, men ingen åtgärd har vidtagits för att hejda utgiftsökningarna.

Sjukförsäkringsfonden "går back", och underskottet täcks inte längre av gamla överskott. Skulden till statskassan blir 1989 7,4 miljarder kronor.

Det nya sjukförsäkringssystemet med korttidssjukpenning ifrågasätts allt oftare. Vissa fackorganisationer har reagerat starkt och anser att "det är omoraliskt att det lönar sig bättre att vara sjukskriven än att arbeta".

Det torde vara ställt utom tvivel att sjukförsäkringen missbrukas, bl.a. genom att den används som ett konfliktvapen.

Arbetsskadefonden har visat underskott i flera år, och trots höjningen av arbetsskadeavgiften från 0,6 till 0,9 % är underskottet nu 9,3 miljarder kronor.

Enligt riksförsäkringsverket täcktes 110 % av utgifterna för arbetsskador av socialavgifter 1982, medan endast 43 % av utgifterna beräknas täckas 1989.

Hela arbetsskadeförsäkringen har urartat, och av riksdagens revisorers utredning kan man dra slutsatsen att arbetsskadeförsäkringen helt borde samordnas med sjukförsäkringen.

Det är viktigt att slå vakt om väl fungerande socialförsäkringssystem som kan skapa trygghet. Som försäkringarna nu fungerar ifrågasätts de allt oftare, och systemen blir allt ihålligare trots ökade kostnader.

Med hänvisning till ovanstående vill jag till socialministern ställa följande frågor:

1. Vilka åtgärder ämnar socialministern nu företa för att minska kostnadsexplosionen inom sjuk- och arbetsskadeförsäkringarna?

2. När kommer förslag att framläggas för riksdagen?

den 28 september

1989/90:9 av *Margaretha af Ugglas* (m) till statsministern om Europapolitiken:

I sin proposition från december 1987 om Sverige och den västeuropeiska integrationen (1987/88:66) angav regeringen målsättningen för vårt lands samarbete med den Europeiska gemenskapen. Det skedde i relativt positiva ordalag. Regeringen sade sig vilja arbeta för att en gemensam marknad, omfattande samtliga 18 länder i EFTA och EG, upprättas i Västeuropa. "Strävan måste vara att se till att konkurrensvillkoren blir desamma för svenska företag som för EG-företag. Men också att se till att svenskt näringsliv får medverka i ansträngningarna att bygga upp ett ekonomiskt starkt och mot omvärlden konkurrenskraftigt Europa." Med visionen av ett "gränslöst Europa" ville regeringen medverka i arbetet på att främja fri rörlighet för varor, tjänster, människor och kapital i hela Västeuropa.

Regeringen sade sig vara beredd att förhandla om ett samarbete som spänner över hela det ekonomiska fältet. Den enda begränsningen var de inskränkningar som neutralitetspolitiken ålägger Sverige.

I ett anförande inför arbetarrörelsens internationella centrum den 1 september har emellertid statsministern framfört nya förbehåll. Nu är det inte längre enbart neutraliteten som anger gränserna för Sveriges samarbetsvilja. Vårt land måste också bevara sin förmåga att föra en självständig inrikespolitik – synbarligen av socialdemokratiskt märke. Att denna politik på flera väsentliga punkter misslyckats anges däremot inte. Tvärtom förklarar statsministern att de väst- och östeuropeiska länderna nu är i färd med att ansluta sig till svensk socialdemokratisk politik, vilket skulle begränsa det inrikespolitiska förbehållets räckvidd. I vilken omfattning förbehållet om den svenska inrikespolitiken kan komma att påverka Sveriges deltagande i det europeiska samarbetet anges dock inte. Statsministern säger emellertid i talet att när vi får resultatet av de nuvarande överläggningarna får vi se "vad som är till störst nytta för oss – att gå med i ett utvidgat samarbete, eller att avstå från det".

Riksdagens beslut 1988 och 1989 om riktlinjerna för Sveriges Europapolitik är klart uttryckt i målsättningen att strävan skall vara att i förhandlingar med EG söka uppnå lika behandling för svenska medborgare och svenska företag på den framväxande gemensamma marknaden. Riksdagens beslut 1988 och 1989 innehåller också en viktig kompromiss mellan moderaterna, folkpartiet, centern och socialdemokraterna, en kompromiss som innebär att riksdagen icke nu skulle ta ställning i medlemskapsfrågan, eftersom den saknar aktualitet i de förhandlingar som nu förestår.

I sitt anförande inför AIC går statsministern vid sidan av denna kompromiss och gör uttalandet att medlemskap är "oförenligt med neutralitetspolitiken".

Statsministern vill med sitt anförande den 1 september stänga Sveriges dörr till ett fullvärdigt deltagande i det europeiska samarbetet. Talet har ska-

pat osäkerhet såväl i Sverige som utomlands kring inriktningen på regeringens Europapolitik.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag ställa följande fråga till statsministern:

Varför har statsministern i sitt anförande lämnat riksdagskompromissen i EG-frågan?

den 2 oktober

1989/90:10 av *Daniel Tarschys* (fp) till statsrådet Bengt Lindqvist om ökade vårdresurser för åldersdementa:

Demens innebär att människans psykiska funktioner långsamt tillbakabildas. Det leder till att personligheter förändras och till att viktiga funktioner i det mänskliga beteendet försämras. Minnet försämras, orienteringsförmågan försvagas, verklighetsuppfattningen förändras, kommunikationen med andra försvåras och förmågan till initiativ och koncentration avtar. Demens drabbar huvudsakligen äldre människor.

I varierande grad finns sjukdomen hos ungefär var åttonde över 65 år, var femte över 80 år och varannan över 95 år. Med stigande medellivslängd blir åldersdemens därmed en allt vanligare sjukdom. Ett växande antal åldersdementa kommer också att vara invandrare som kan vara särskilt svåra att integrera i äldreomsorgen.

Av landets ca 100 000 dementa bor ungefär hälften i egen bostad. Många har hemvårdare från social hemtjänst som hjälper till med de dagliga sysslorna och också fungerar som kontakt med yttvärlden. De anhöriga gör storartade insatser men utsätts också för ett hårt psykiskt tryck, vilket bl.a. framgått av en färsk undersökning av äldres levnadsvillkor på Kungsholmen i Stockholm.

På en del håll i landet erbjuds dementa dagvård i olika former. Behoven av sådan vård kan emellertid inte på långa vägar tillfredsställas med nuvarande resurser.

Många åldersdementa far illa av att bo på stora institutioner. Det råder numer en stor enighet om att gruppboende är en bättre vårdform för flertalet åldersdementa som inte kan bo hemma, i synnerhet för patienter med Alzheimers sjukdom, men som i många fall är fysiskt rörliga och därför inte har behov av mer omfattande kroppssjukvård. Äldreberedningen har i betänkandet "Äldreomsorg i utveckling" angivit att det behövs ett tillskott av 25 000 – 35 000 servicebostäder för åldersdementa fram till år 2000.

En sådan utbyggnad kan inte komma till stånd med nuvarande tillväxttakt. Socialstyrelsen har i rapporten "Glömsk men inte glömd" (1987:6) redovisat de resurser som för närvarande finns och den planering som hittills skett i kommunerna. Såvitt kan utläsas av denna rapport finns det för närvarande knappast mer än 2 000 platser i gruppboende för senildementa, och den expansion som förutses kommer inte på långa vägar att kunna täcka behovet.

Mot denna bakgrund har folkpartiet föreslagit ett särskilt stimulansbidrag

för att få ordentlig fart på utbyggnaden av vårdresurser för åldersdementa. Detta förslag avvisades av riksdagsmajoriteten i våras. Någon alternativ strategi har emellertid inte anvisats.

Mot denna bakgrund ber jag att få fråga statsrådet:

1. Hur stor utbyggnad av dagvården och gruppboendet för åldersdementa behövs det enligt regeringens bedömning för att täcka vårdbehovet fram till år 2000?
2. Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att säkerställa att denna utbyggnad kommer till stånd?

9 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 29 augusti

1989/90:1 av *Claes Roxbergh* (mp) till statsministern om partiledarinformationen från regeringen:

Enligt uppgift informeras de borgerliga partiledarna under separata möten av regeringen. Det betyder att miljöpartiet de gröna står utanför väsentlig information. Så fick exempelvis enligt tidningsuppgifter de borgerliga partierna information om buggningen av den sovjetiske diplomaten den 10 april.

Jag vill därför fråga statsministern om det är rimligt att miljöpartiet de gröna är utestängt från väsentlig information.

den 21 september

1989/90:2 av *Per Gahrton* (mp) till utrikesministern om embargopolitiken:

Häromveckan förnekade kabinetssekreterare Pierre Schori i TV-programmet "Sverige är oslagbart" att Sverige deltar i USA:s teknikembargo mot Sovjetunionen m.fl. östeuropeiska länder. Schoris förnekanden stod i märklig kontrast med bl.a. de fakta som framlagts i boken "USA:s exportkontroll: Tekniken som vapen" av några medarbetare i Ny Teknik. Den 14 september publicerar Ny Teknik nya uppseendeväckande uppgifter som styrker uppfattningen att Sverige faktiskt bryter mot internationella neutralitetsprinciper, så som de är fastställda i Haagkonventionen, genom att medverka i Cocom's embargopolitik mot Östeuropa beträffande högteknologi. I Ny Teknik publiceras dessutom en intervju med statssekreterare Mikael Sohlman som av tidningen tolkas som ett "medgivande" av att "Sverige deltar i teknik-kriget".

Mot denna bakgrund vill jag fråga utrikesministern:

1. Vem talar sanning om Sveriges medverkan i USA:s teknikembargo gent-

emot Sovjetunionen m.fl. östländer, kabinettssekreterare Schori eller statssekreterare Sohlman?

2. Anser utrikesministern att Sveriges embargopolitik stämmer med Haag-konventionen om neutrala staters förpliktelser?

1989/90:3 av *Per Gahrton* (mp) till försvarsministern om åtgärder med anledning av visst inslag i TV-program om försvaret:

I TV-programmet *Är Sverige Oslagbart?* den 7 augusti visades bl.a. ett filmat inslag från en övning med svenska värnpliktiga soldater, där dessa vid marsch under ledning av yrkesbefäl i kör skrek: "Vi vill åka till Moskva, döda ryssen och må bra!".

Då detta inslag i militärutbildningen inte synes stå i överensstämmelse med den svenska neutralitetspolitiken, vill jag fråga försvarsministern om han avser att med anledning av TV-programmet vidta några åtgärder.

den 22 september

1989/90:4 av *Ingrid Ronne-Björkqvist* (fp) till statsrådet Margot Wallström om ökade möjligheter att viga svenska medborgare i utlandet:

I princip är den vigselrätt som präster i svenska kyrkan och pastorer i frikyrkoförsamlingar har, inskränkt till att gälla enbart inom landets gränser. Vigsel mellan svenska medborgare som förrättats i utlandet av präst i svenska kyrkan eller pastor i t.ex. Svenska missionsförbundet är därmed inte godkänd.

I anledning härav vill jag fråga statsrådet följande:

Avser statsrådet vidta några åtgärder som ger utsträckt möjlighet för präster i svenska kyrkan och pastorer vid frikyrkoförsamlingar att viga svenska medborgare i utlandet?

1989/90:5 av *Gullan Lindblad* (m) till arbetsmarknadsministern om ändrade regler för arbetsrättsliga skadestånd:

Under den gångna sommaren kunde man i pressen läsa om ett vårdbiträde som bestulit åldringar på 150 000 kr. På grund av att kommunen bedömdes ha begått ett formellt fel vid uppsägningen dömde arbetsdomstolen kommunen att utge ett skadestånd om 180 000 kr.

Denna dom har upprört många människor, som frågar sig om man kan begå så skändliga handlingar gentemot skyddslösa åldringar och som "tack" få ett ännu större belopp än det stulna!

Domen stöter i högsta grad allmänhetens rättsmedvetande.

Jag vill därför fråga arbetsmarknadsministern:

Avser arbetsmarknadsministern att föreslå en ändring av lagen så att en händelse liknande denna inte kan upprepas?

den 25 september

1989/90:6 av *Hugo Bergdahl* (fp) till försvarsministern om planerad utlokalisering av delar av Försvarets Forskningsanstalt:

Enligt planer skall delar av Försvarets Forskningsanstalt, FOA, som nu finns i Stockholm omlokaliseras till Ursviksområdet i Sundbyberg alternativt Ing. 1 utanför Södertälje. Mycket tyder på att ändrade förutsättningar motiverar att dessa planer tas under omprövning. Så har t.ex. fler alternativ på lämpliga lokaliseringssorter tillkommit liksom nya kostnadsberäkningar.

Såväl ekonomiska som praktiska synpunkter talar för att FOA:s nuvarande verksamheter i Stockholm lokaliseras till Västerås. Av utrymmesskäl är det inte möjligt att här ta upp alla de tungt vägande argument som enligt min uppfattning finns för lokalisering av FOA:s Stockholmsenheter till Västerås.

Vilka åtgärder avser försvarsministern vidta för att alternativet med Västerås som lokaliseringssort för FOA:s Stockholmsenheter också får en allsidig och seriös behandling?

den 28 september

1989/90:7 av *Ulla Orring* (fp) till miljö- och energiministern om stärkt skydd för Vindelälven:

Bolidenbolaget har i sommar framfört förslag om vattenreglering av Laisälven, Vindelälvens största biflöde, i syfte att rädda Laisvallsgruvan.

Enligt naturresurslagen, NRL, får vattenöverföring eller vattenkraftverk för kraftändamål ej utföras i de fyra orörda älvarna Torneälven, Kalixälven, Piteälven och Vindelälven.

Vilka åtgärder ämnar statsrådet vidtaga i detta aktuella fall för att stärka skyddet för Vindelälven med hänsyn till NRL och därmed för överskådlig framtid avvisa framställningar om vattenkraftsutbyggnad i skyddade älvar?

1989/90:8 av *Hadar Cars* (fp) till utrikesministern om regeringsåtgärder till stöd åt den tjeckoslovakiske regimkritikern Stanislav Devátý:

Ledningen för Tjeckoslovakien gör betydande ansträngningar för att stoppa den fredliga rörelse som kräver ökad frihet och respekt för mänskliga rättigheter. Antalet häktade och dömda växer.

Enligt uppgift från välunderrättade källor har en av de ledande regimkritikerna i Tjeckoslovakien, Stanislav Devátý, åter dömts till fängelse. Stanislav Devátý har överklagat domen och i avvaktan på bekräftelse av domen är han frisläppt. Vad som även väcker särskild oro är Devátýs återkommande hungerstrejker i samband med frihetsberövanden.

På vilket sätt avser den svenska regeringen att agera när det gäller dessa uppgifter?

1989/90:9 av *Erling Bager* (fp) till utrikesministern om ett närmande mellan de baltiska staterna och Nordiska rådet:

Prot. 1989/90:1
3 oktober 1989

Det framförs nu önskemål från flera håll om att erbjuda de baltiska staterna observatörsstatus i Nordiska rådet. Nyligen har den danska socialdemokratiska partikongressen beslutat att även arbeta för ett baltiskt medlemskap i Nordiska rådet.

På vilket sätt avser den svenska regeringen att agera med anledning av de allt tätare framställningarna om ett närmande mellan de baltiska staterna och Nordiska rådet?

1989/90:10 av *Kjell Johansson* (fp) till finansministern om ändrade regler om ränta på arvs- och gåvoskatt:

Häromdagen påmindes vi genom massmedia om den märkliga regeln i arvs- och gåvoskattelagen att ränta skall utgå på sent fastställt skattebelopp oavsett dröjsmålet.

Enligt 52 § 1 mom. Lag om arvsskatt och gåvoskatt skall ränta utgå på skatt som fastställs senare än åtta månader efter det att bouppteckning eller deklaration skulle vara ingiven. Om tidsutdräkten beror på att den skattskyldige försöker undandra sig skatt genom att t.ex. vägra lämna uppgifter, kan regeln vara motiverad. Om däremot fastställandet av skatten dröjer beroende på att den skattskyldige överklagar ett skattebeslut eller att skattemyndigheten varit långsam skall ränta också utgå, vilket är helt omotiverat.

När kommer regeringen att framlägga förslag om att avskaffa regeln om straffränta på sent fastställt skattebelopp, när dröjsmålet beror på skattemyndigheten eller på att den skattskyldige överklagar och får rätt?

1989/90:11 av *Kent Lundgren* (mp) till justitieministern om en centralantennanläggning vid Härlandafängelset:

Undertecknad har under sommaren tillbringat ett tiotal studiedagar inom kriminalvårdens olika verksamheter. Bl.a. hade jag nöjet att få tillbringa ett par dagar vid Härlandafängelset.

En av de intressanta aktiviteter jag fick delta i var bl.a. ett möte mellan anstaltsledningen och de intagnas förtroenderåd. En av de frågor som behandlades var att ledningen tidigare ansökt om medel till centralantennanläggning vid fängelset, för att man skulle kunna få en tillfredsställande mottagning av de svenska TV-utsändningarna. Man fick avslag den gången med motiveringen att anstalten snart skulle läggas ner.

Nu ville förtroenderådet ansöka om samma sak igen, och man undrade om man i skrivelsen kunde ange att man hade ledningens stöd för sitt krav. Man fick tillstånd att göra detta, eftersom samtliga parter var ense om att Härlanda knappast kan läggas ner inom överskådlig tid med tanke på platsbristen vid landets fängelser.

Jag delar denna parternas uppfattning och anser – precis som de gör – att det bör vara en fundamental rättighet, som ett led i den återanpassning som lagen föreskriver, att internerna via svensk TV skall kunna följa med i vad som händer på jorden.

Med tanke på den ringa summa det gäller, 150 000–200 000 kr., undrar undertecknad om justitieministern vill medverka till att de intagna skall kunna se kvällens TV-program efter arbetsdagens slut vid Härlandafängelset, genom att anvisa extra medel till kriminalvårdsstyrelsen för antennanläggning vid denna anstalt.

den 29 september

1989/90:12 av *Lars Sundin* (fp) till justitieministern om ökat skydd mot sexualförbrytelser:

Män som förgripit sig sexuellt mot sina fruars minderåriga barn upprepar ofta sitt beteende i ett nytt förhållande – detta enligt experterna på området. Av sekretesskäl kan myndigheter ej informera en blivande fru om att den nya partnern är en sexualförbrytare. Speciellt utsatta blir utländska kvinnor och deras minderåriga barn, som lurats till Sverige av mannen. Situationen för dessa utländska kvinnor och barn blir en tragedi, samtidigt som de oftast ej vet vart de skall vända sig i det svenska samhället för att få hjälp.

Vilka åtgärder avser regeringen vidta för att förhindra män som vid flera tillfällen förgripit sig sexuellt att upprepa sitt beteende?

1989/90:13 av *Ingrid Ronne-Björkqvist* (fp) till finansministern om handläggningen av ansökningar om personnummer:

Enligt uppgift i tidningen Expressen den 26 september, tar det cirka tio veckor att få ett personnummer. Detta drabbar bl. a. nyanlända adoptivbarn. De tvingas leva i ett juridiskt vakuum under denna väntan, t. ex. utan arvsrätt. Under väntetiden kan adoptivföräldrarna ej heller få del av barnbidrag och föräldraförsäkring. Adoptivföräldrar, som på grund av detta hamnar i ekonomiska svårigheter, hänvisas av försäkringskassan till socialbyrån.

Vilka åtgärder har regeringen för avsikt att vidta för att ansökningar om personnummer skall kunna handläggas snabbare?

1989/90:14 av *Barbro Westerholm* (fp) till socialministern om den rättspsykiatriska verksamheten:

Under föregående riksmöte aktualiserades missförhållandena inom rättspsykiatrin vid ett flertal tillfällen. Såväl socialutskottet som konstitutionsutskottet uttalade sig kritiskt över förhållandena. Skarpa uttalanden gjordes om att åtgärder måste vidtas för att komma till rätta med problemen.

Under sommaren har nya signaler kommit om nedrustning av verksamheten. Jag vill därför fråga socialministern vilka åtgärder som vidtagits för att de mångåriga problemen skall få sin lösning.

1989/90:15 av *Hadar Cars* (fp) till miljö- och energiministern om koldioxidutsläppen:

Riksdagen har beslutat att de svenska utsläppen av koldioxid inte skall öka. För det beslutet röstade i riksdagen företrädare för samtliga partier med un-

dantag av socialdemokraterna.

I en intervju i Veckans Affärer beskriver Birgitta Dahl riksdagsbeslutet i koldioxidfrågan som "något fyrkantigt". Hon anger som sin uppfattning att det blir svårt att uppnå att koldioxidutsläppen inte ökar under 1990-talet och förklarar att "i fråga om koldioxidutsläppen är det möjligt att det kan bli ett hack på kurvan".

Jag vill därför fråga statsrådet Birgitta Dahl om den regering hon tillhör är obunden av riksdagsbeslut som fattats utan stöd av den socialdemokratiska riksdagsgruppen.

1989/90:16 av *Karl-Göran Biörsmark* (fp) till statsrådet *Lena Hjelm-Wallén* om användningen av biståndsanslaget:

Enligt uppgifter i massmedia skall det planerade ekonomiska stödet till Polen för angelägna miljöinsatser tas från biståndsanslaget. Det är viktigt att Sverige bidrar till miljöförbättrande åtgärder i det hårt drabbade Polen. Däremot kan det starkt ifrågasättas om det är anslaget till de fattiga utvecklingsländerna som skall belastas med denna kostnad.

I anledning härav vill jag fråga biståndsministern:

Vad avser regeringen vidta för åtgärder för att vårt bistånd till u-länderna inte skall minska till följd av hjälpen till Polen?

1989/90:17 av *Maria Leissner* (fp) till statsrådet *Maj-Lis Lööv* om förvarstaggande av flyktingbarn:

När den nya utlänningslagen antogs i juni 1989, förklarades vissa delar vilande under ett år. En av dessa var bestämmelserna om förvarstaggande av barn. Bestämmelserna i det vilande lagförslaget om förvar av barn är formulerade på ett sätt som medför att tolkningen av den ej blir entydig.

I anledning härav vill jag fråga statsrådet *Lööv*:

Har regeringen för avsikt att omarbete den vilande lagparagrafen om förvar av barn så att tolkningen av den blir entydig?

1989/90:18 av *Maria Leissner* (fp) till statsrådet *Maj-Lis Lööv* om transportföretagens avvisning av asylsökande:

Enligt den nya utlänningslagen har transportbolagen en skyldighet att bekosta återresan för asylsökande som kommer till Sverige men saknar fullständiga dokument. Transportbolagen sorterar därmed bort många asylsökande innan de kan få sin sak prövad av svenska myndigheter.

I anledning av ovanstående vill jag fråga statsrådet *Lööv*:

Vad tänker regeringen göra för att informera sig om hur många som på grund av ofullständiga dokument avvisas av transportbolagen?

1989/90:19 av *Maria Leissner* (fp) till statsrådet *Maj-Lis Lööv* om införandet av viseringstvång för asylsökande:

Regeringen har beslutat om visumtvång för rumänska medborgare fr.o.m. den 1 augusti i år och samma krav kommer att gälla för bulgariska medborgare fr.o.m. 1 oktober. Regeringen tycks snabbt ta till visumtvång så snart en inrikespolitisk konflikt rapporteras i något land, vilket innebär att viseringen används som ett instrument för en alltmer restriktiv flyktingpolitik.

I anledning härav vill jag fråga statsrådet Lööw:

Har regeringen för avsikt att fortsätta denna praxis, dvs. att införa viseringstvång för asylsökande som kommer från länder som hamnat i inrikespolitiskt svåra situationer?

1989/90:20 av *Karl-Göran Biörsmark* (fp) till utbildningsministern om en svensk läskunnighetskommitté:

Analfabetism i världen är ett av dagens största globala problem. På initiativ av bl.a. Sverige har år 1990 av FN proklamerats som internationellt läskunnighetsår (ILY = International Literacy Year). Unesco har utsetts till ledande FN-organ för året.

Tanken är att den speciella uppmärksamhet som aktiviteter kring året skapar skall ge impulser till nya initiativ för att utrota analfabetism till år 2000.

Unesco har uppmanat alla medlemsstater att bilda nationella ILY-kommittéer. Sådana finns redan i ett fyrtiotal länder, bl.a. i Danmark, Norge och Finland. Med endast tre månader kvar till år 1990 är det hög tid att även Sverige bildar en ILY-kommitté.

När ämnar statsrådet ta initiativ till bildandet av en svensk ILY-kommitté för läskunnighetsåret 1990?

den 2 oktober

1989/90:21 av *Jan-Erik Wikström* (fp) till justitieministern om rätt till enskilt samtal med sjukhuspräst:

I våras vägrades en kvinna som var intagen på Falu lasarett rätten till enskilt samtal med sjukhusprästen. Kvinnan, som är från Bangladesh, var utvisningshotad och stod under polisbevakning.

Med anledning av detta vill jag fråga justitieministern:

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att garantera patienter på sjukhus rätten till samtal i enrum med präst?

1989/90:22 av *Jan-Erik Wikström* (fp) till utbildningsministern om den framtida TV-politiken:

Den 29 september framlade statssekreterare Sverker Gustavsson sin utredning om TV-politiken. Det är nu angeläget att riksdagen så snart som möjligt kan ta ställning till de frågor som utredningen aktualiserar.

Jag vill därför fråga utbildningsministern:

Vilken tidsplan har regeringen för ställningstagande till frågor om den framtida svenska TV-politiken?

1989/90:23 av *Ingemar Eliasson* (fp) till statsrådet Bengt Lindqvist om vidgad rätt till barnbidrag vid utlandstjänstgöring:

Barnbidrag till föräldrar med utlandstjänstgöring utgår inte på lika villkor. Missionärer inom svenska kyrkan som är föräldrar till bidragsberättigade barn uppbär barnbidrag, däremot inte missionär anställd av annat svenskt trossamfund. På liknande sätt diskrimineras anställda inom svenska kyrkan som inte är präst eller missionär.

Med anledning härav vill jag ställa följande fråga till socialministern:

Är regeringen beredd se till att barnbidrag till föräldrar anställda av svenskt trossamfund eller ideell hjälporganisation med tjänstgöring utomlands utgår enligt samma regler?

1989/90:24 av *Daniel Tarschys* (fp) till statsrådet Bengt Lindqvist om köerna inom barnomsorgen:

Köerna till barnomsorgen är ännu långa. Aktuella prognoser tyder på att det kan bli svårt att uppnå full efterfrågetäckning till 1991. Detta är djupt bekymmersamt och det bör föranleda både kortsiktiga och långsiktiga insatser från statens sida för att möjliggöra ett bredare utbud av barnomsorg och främja rekryteringen av personal till detta viktiga arbete.

Flera kommuner har begärt att få använda statsbidraget på ett friare sätt för att pröva lokala lösningar.

Med anledning härav ber jag att få fråga statsrådet Lindqvist:

Är regeringen beredd att tillåta en friare användning av statsbidraget för att möjliggöra olika lokala lösningar på köproblemen inom barnomsorgen?

den 3 oktober

1989/90:25 av *Göthe Knutson* (m) till justitieministern om omhändertagandet av brottslingar som dömts till sluten psykiatrisk vård:

Ett stort antal brottslingar, dömda till sluten psykiatrisk vård, har under sommarmånaderna rymt från sina sjukhus. Det tycks inte vara svårt att ta sig ut från en sluten avdelning. En del av dessa rymningar är fällda för mord, våldtäkter, grov misshandel och andra våldshandlingar. Flera betecknas som farliga.

Enligt uppgift i mitten av september befann sig ett stort antal av dessa fortfarande på fri fot. Det står inte alldeles klart vem som bär ansvaret för att så många personer som dömts till sluten psykiatrisk vård så lättvindligt promenerar ut och i många fall blir kvar i frihet ganska länge oavsett arten av vederbörandes brott.

Vilka åtgärder har justitieministern vidtagit och/eller avser att vidta för att åstadkomma en bättre tingens ordning?

Prot. 1989/90:1
3 oktober 1989

10 § Kammaren åtskildes kl. 11.16.

In fidem

OLOF MARCUSSON

/Gunborg Apelgren